

Unirea Poporului

A BONAMENTUL:

Un an . . . . . 30 cor. (15 Lei)

Pe 1/2 de an . . . 15 cor. (7-50 Lei)

Un număr 60 fileri (30 bani.)

Iese ca număr poporal al „Unirii” în fiecare Joi.

Adresa: „UNIREA POPORULUI”, Blaj, Jud. Alba-de-jos.

Redactor: Alexandru Lupeanu-Melin.

ANUNȚURI ȘI RECLAME

se primesc la Administrație și se plătesc: un șir mărunț odată 1 cor. a doua și a treia oră 80 fil.

Ce spune domnul ministru

Dr. ALEXANDRU VAIDA-VOEVOD
sosit dela Paris.

Sosit acasă dela Conferința păcii, ca să facă o dare de seamă Maiestății Sale Regelui și guvernelor noastre despre pertractările de până acum ale păcii, domnul ministru Vaida-Voevod a primit la sine pe mai mulți gazetari, cărora le-a spus unele din cele ce s-au petrecut la Paris.

România e privită cu multă prietinie
la Paris

— spune dl. Alexandru Vaida. — Diplomații de acolo au multă încredere în viitorul țării noastre. Ne cinstesc și ne arată multă bunăvoință.

Am avut și greutate de biruit,

dar nu ne-am dat nici când nici un pas înapoi, căci a fost vorbă de apărarea drepturilor, cari ni-se cuvin. Și pentru bărbăția și curajul nostru am fost îndaj și ajutați. În deosebi am luptat mult pentru Băat și pentru granițele de către țara ungurească. În această luptă a noastră cu cuvântul și cu scrisul ne-a ajutat nespus de mult

vitejia armatelor noastre.

Străinii și prietini, dela Paris și din toată lumea, ne cinstesc și sunt porniți să ne cinstească și pe viitor mulțămite mai ales purtării foarte brave a dorobanților noștri. Luptele dela Tisa și ocuparea Budapestei, precum și toate vitejiile mai vechi dela Mărăști, Mărășești și Oltuz au tras foarte mult în câmpul nostru cel mai tare este bravura armatei noastre.

Dintre țările cari s-au format după marele războiu

România e ținută ca cea mai tare

și mai de viață dintre toate. (Nici nu este rândul încă ca la noi nicări și nici oaste așa de bună nu are nimeni). Chiar și țările acestea, ca Polonia, Ceho-Slovacia, încă recunosc faptul de mai sus și ne arată multă admirație.

Conferința păcii a adus unele hotăriri, cari nu sunt tocmai pe placul tuturor, nici al nostru. Dar nici alte țări nu sunt mai mulțămite decât noi. Polonia au greutate și nemulțămiri cu Danzigul și Silizia, Ceho-Slovacia cu Teschen și cu Ungaria. Sărbii cu altele.

Un lucru pot spune limpede dela Paris: Atât diplomații cât și lumea întreagă

ne cunosc bine

la cererile noastre, precum ne cunosc și vrednicia și puterea. Noi le-am arătat cu prisosință toate lovezile noastre.

Avem dreptul să nădăjduim

în ceea ce din urmă, vom izbuti să facem să fim mulțămiiți. Alături de noi avem și alte țări, cari au de cerut dela Conferința păcii. Va să zică, fiind mai mulți, izbânda va fi mai ușoară.

Am lucrat mult la Paris și ca frații noștri, alături prin Siberia, prin America și alte țări să ne poată întoarce acasă cât mai curând cu putință. La Paris stăm bine așadar.

„Lumea astăzi ne cunoaște.
Român zice, Viteaz zice”.

Uneltirile dușmanilor.

S'a împlinit un an de când s'a prăbușit dintr'odată puterea aceora cari au împins lumea în crâncenul războiu, care atâtea lacrimi și suferințe a adus asupra omenimei. Iar peste câteva săptămâni se împlinește un an dela înfăptuirea visului măreț al neamului românesc, care a fost: reunirea tuturor Românilor într-o singură țară. A trecut de atunci un an greu, pentru că nu-i lucru ușor să întocmești de pe o zi pe alta o țară nouă. A ajutat însă Dumnezeu și am biruit multe piedeci și... pe lângă toate uneltirile de multe feluri ale dușmanilor neamului românesc, credem, că în scurtă vreme, trecând peste toate năcazurile, vom putea să muncim în tihnă la croirea viitorului României mari.

Dușmanii uneltesc și acum, căci nu se pot împăca ușor cu gândul că s'a isprăvit cu tirania lor asupra noastră. Văzând că încercările cu arma nu isbutesc, au încercat să ne strice la Conferința de pace. Dar aceeaș ispravă au făcut-o și acolo. Astfel apoi au iscodit un plan drăcesc: acela de-a vâri zizania între Români, bine știind că pescuirea cea mai cu ispravă se face în tulbure. Pe nesimțite au vârit între țărani fel de fel de minciuni cu privire la preoți, așa că ei ar fi pricina suferințelor de-acum și că ei ar fi trimis pe feciori la oaste. Asta au făcut-o anume cu gândul să clatine stâlpii României mari, căci dacă se clatină stâlpii — se duce și România mare cu plutele. Iar dacă s'ar întări România mare, s'ar găta și cu nădejdea lor de reîntoarcere a vremilor de tiranie și mai ales s'ar găta cu moșiile lor, căci mai ales de asta-i doare, de moșii. Poate că s'ar împăca ei mai ușor cu celălalte, dar asta una nu le poate intra în cap: s'apuce pământul în mâna Românilor! Au știut foarte bine dușmanii neamului românesc, că preoții au fost aceia, cari cu gândul cel mai curat au luptat pentru țărani să ajungă la pământ. Ei sunt aceia, cari cunosc de-aproape lipsa țăranelui de pământ, pentru că trăiesc în mijlocul lui și mai ales cunosc cu deamărunțul robia în care au gemut țărani desmoșteniți, în jugul moșierilor mari, aproape în întregime străini.

Ca să le rămână și pe mai departe moșiile întinse în mână, au iscodit planul drăcesc al nimicirii României mari prin învrăjbirea Românilor. Minciunile ce le-au iscodit despre preoți au crezut ei că vor fi în stare să clatine credința Românilor și să facă tulburare pe pământul României mari. Dacă s'ar face tulburare între Români, Ungurii ar cuprinde din nou Ardealul și atunci apoi ar da ei pământ pe seama Românilor cu sbiciul și cu sulita.

Pe vremea când s'au ținut la Sibiu ședințele Marelui sfat se lăteau cele mai multe

știri rele împotriva preoților, pentru-că și acolo preoții (ca Vasile Cerghisan și alții) au ținut mai mult partea țaranului român. — Iar acum, de când s'au început arândările moșiilor mari, vorbele grele aruncate preoților au sporit ca ciupercile. În toate satele preoții în fruntea țaranilor au luptat din răspuțeri pentru-ca poruncile mai marilor privitoare la arânzi să se îplinească după dreptate și fără părtinire. Iar când se va înfăptui însași împărțirea pământului, tot preoții vor fi, cari vor griji ca niște străji neadormite, ca să nu se întortочеze legea în paguba țaranilor și ca toți cei lipsiți să ajungă la pământ.

Asta o știu foarte bine dușmanii împărțirii pământului și de pe acum îi doare spinarea când se gândesc că azi mâne va ajunge pământul în mâna acelora, cărora se cuvine după dreptate. De aceea se face acum goana aceea nebună împotriva preoților, de aceea s'au înmulțit încercările dușmanilor de-a strica cinstea preoților înaintea țaranului român.

În slujba marilor moșieri de pământ dușmanii împărțirii pământului au intrat, durere și unii Români uitați de sine, chiar și dintre cei în haine nemțești. Câte vorbe urlete au auzit țărani români împotriva preoților, numai cu prilejul alegerilor! Și toate aceste s'au făcut, nu pentru a ponegri pe preoți, nu acesta a fost rostul adevărat al uneltirilor. Împărțirea pământului, aceasta e bubă cea adevărată și aceasta ar vrea să o zădărnicească cu ori ce preț dușmanilor!

Nu știm, au băgat de seamă țărani noștri toate aceste lucruri. Uneltirile sunt prea viclene, e adevărat, dar ghiarele se văd foarte ușor. Țărani noștri, dacă se vor gândi cât de cât asupra stării adevărate a lucrurilor, dacă își vor aduce cât de cât aminte de multele ostenele ce și-le-au pus preoții și de luptele ce ei le poartă și acum pentru ca să se îplinească cuvântul dat, vor băga nesmintit de seamă că acela care ponegrește pe preoți, nu pe preoți e cătrănit, ci pe împărțirea pământului.

Țărani noștri nu vreau nimicirea României mari, nu vreau să rămână și pe mai departe în starea de robie care i-a fost partea până acum. De aceea dușmanii preoților să-și pună în cuiu toate postele. Împărțirea pământului se va face, — și încă după dreptate, pe lângă toate mărșavele lor uneltiri și pe lângă tot ajutorul ce li-l dau întru nimicirea României mari unii Români uitați de sine, gogomani, cari suferă de mâncărimea de-a se acăța de popi cu orice preț.

Septimiu Popa.

Au înviat grofii.

Și vreau să scoale și paripu...

După ce au pus bolșevicii mâna pe Budapesta și pe țara ungurească de peste Tisa și Dunăre, credeai că au intrat în pământ grofii cei țanțoși ai Ungurilor. Nici pomană nu mai era de Andrassy, Apponyi și alții de seamă lor. Parcă li înghițise pământul. Cei mai mulți și adunaseră cotrențele și au luat-o la sănătoasa peste graniți, ducându-se în pribegie. Tigru cel vitez și fioros, Károlyi o ștersese mai întâi.

Iată însă, că îndatăce vitejii noștri flăcăi au spulberat regimentele deșmățate ale simbrășilor lui Lenin și au pus steagul nostru treicolor pe cetatea din Budapesta, rând pe rând au ridicat capul grofii cei pierduți și au înviat, apucând chiar să mârșie și să glăsuie.

Și să vedeți obrăznicie: conții Andrassy și Apponyi, simțindu-se în deplină scuteală sub ocrotirea baionetelor românești, nu numai că au înviat, dar s'au apucat iarăși de politică... Ridică frunțile, pe cari le tăvăliseră bolșevicii prin țărână și dau acum iarăși pe grăzavii.

De curând s'au luat amândoi de subsuori și s'au dus la Sir George Clerk, trimisul Angliei, care se găsea la Budapesta, căruia au început să-i toace câte verzi și uscate, ținând vechiul ison de îngâmfare ungurească, cu Ungaria nedespărțită, cu drepturi ungurești, cu graniți de demult. Și cu alte bazaconii de dinaintea potopului, din vremea lui Moșu Adam...

Și au adus în vorbă chiar și Ardealul, de care nu ș'au uitat încă, că le zace în grumaz ca un pietroi pe care ar dori să-l înghită și le stă în beregată...

Ce ți-e și cu grofii ăia: umblă cu mintea tot pe la căpriori și acum, ca pe vremea lui «teremtette!» Se vede, că lor nici astăzi nu le-a mai căzut ceafa de pe ochi, când Generalul Moșoiu stă cu diviziile sale încă tot în inima țării ungurești. Ei nu văd, nu aud, ca țiganul când s'a înfundat cu capul în căpița de fân pe vreme de furtună.

Sir George Clerk le-o fi dat de bună seamă un pic de apă rece la cap, ca să se desmetească. Fapta celor doi grofi ne arată însă, că tot mai sunt unguri cari visează mălai cu lapte...

Viseze. Noi să fim oameni și să ținem una, apoi pot dumnealor să tot viseze. Paripu lui Apponyi-băosi nu mai învie până-i lumea!

România nu vrea să cadă în greșala Ungurilor. Știm bine, că ungurii de aceea au căzut de pe perinile stăpânirii lor împintenate, întâi, fiindcă nu era cu dreptate ca ei 7 milioane de oameni să călărească pe grumazul alor 14 milioane de alte nații, câte locuiau în prăbușita Ungarie afară de ei; al doilea, fiindcă ei voiau să înghită toate celelalte limbi și legi cari nu erau ungurești. Va să zică: întâi a fost dreptatea lui Dumnezeu, oare n'a mai putut îngădui ca o mână de oameni să stăpânească atâtea milioane de altă nație, al doilea a fost prostia și întunecimea minții lor, închipuindu-și, că vor putea să înghită o bucatură atât de mare de popoare, câte erau în Ungaria cea veche.

Noi, Românii, încă în adunarea cea mare dela Alba-Iulia am spus-o, că noi nu vrem să înghițim cu mult mai puținele neamuri străine ce vor fi între granițele noastre. Noi înțelegem să lăsăm pe fiecare cetățean să-și vorbească limba lui și să-și facă crucea, ori închinăciunea, cum va vrea. Ceeace am cerut noi atâtea sute de ani dela Unguri, dela Austrieci și dela Ruși, noi dam cu mână largă altora, numai să știe și să aștepte că trăiesc în România-Mare, pe care o iubesc și o sprijinesc cu toată inima, fără violențe sau gând ascuns.

Lucrul acesta l-a spus acum decurând și d. ministru Ion Brătianu, care într-o cuvântare ținută la București a glăsuie astfel:

— »Noi vrem în Regatul Român viață de libertate și de egalitate, viață de cultură pentru toți, nu numai pentru neamul nostru, ci pentru toate neamurile pe cari soartea și vremurile le-a sortit să conlocuiască cu noi în cuprinsul noului regat. Noi vrem să tratăm ca frați toate minoritățile. Noi vrem ca și ele să simtă, că nicăiri nu se pot găsi mai bine, decât în acest regat și în mijlocul acestui popor blând și primitor. Intrucât și ele nu vor avea nimic mai scump, nici un alt stat mai iubit, decât acest stat român și intrucât și ele nu-și vor pune credința nicăiri aiurea, decât în legile și puterile statului român.»

Lucru limpede: România-Mare va fi mamă adevărată și altor limbi aflătoare printre noi, dacă acelea vor fi vrednice prin purtarea și credința lor de dragostea și ocrotirea ei.

O frumoasă-aducere aminte.

Sărbătorirea biruinței Italianilor la Vittorio Veneto.

Nu este popor cinstit acela, care nu-și știe cinstii oamenii săi mari și pe vitejii, cari au suferit pentru patrie. Acele popoare nu sunt vrednice să dăinuiească și să fie pomenite pe foile învechite ale cărților de istorie. De aceea suntem mândri când cetim, că poporul italian, frate de un sânge și de o viață cu mult încercatul nostru popor românesc, a știut să sărbătorească cu atâta căldură și dragoste trecerea unui an dela marea bătălie dela Vittorio Veneto întâmplată în anul trecut în zilele de 24 Octombrie până la 4 Noembrie. Au sărbătorit-o frații noștri, Italianii, cu multă însuflețire atât în preafrumoasa lor țară, Italia, cât și pe întreg rotogolul pământului, unde locuiește suflet de Italian.

Bătălia dela Vittorio-Veneto a fost una dintre celea mai crâncene bătălii desfășurate pe primejdiosul front italian, unde atâtea sânge românesc nevinovat s'a vărsat. 63 de divizii austro-ungare se aflau față în față cu 51 de divizii italiene, 3 divizii engleze, 2 divizii franceze, o divizie ceho-slovacă și regimentul 332 de infanterie american. Dumnezeu a voit ca comandantul austriac să facă o greșală, în urma căreia a urmat cea mai mare înfrângere din câte a suferit vreodată armata austro-ungară și apoi s'a prăbușit țara aceea a fărâdelegilor și a nelegiurilor, care a fost Austro-Ungaria. Lupta s'a sfârșit în ziua de 4 Noembrie, în urma armistițiului (înțeles făcut între doi generali de a nu se bate câțeva vreme) iscălit în sara de 3 Noembrie la Villa Ginotti.

La această luptă a luat parte și o companie de voluntari români, despre care iată ce zice Marele Cartier General Italian: »Compania de voluntari români atașată armatei a opla merita laude sărbătorești pentru mărețele probe de bravură pe care le-a dat, contribuind la înfrângerea dușmanului comun».

Sărbătorirea acestei biruințe s'a făcut și la București cu mare pompă. S'a ținut întâi o slujbă în biserica catedrală romano-catolică din București, pe toate casele s'au pus steaguri italiene, iară seara ministrul nostru de războiu, generalul Răscanu a dat un banchet în onoarea ministrului Italiei și a ofițerilor italieni, la care s'a legat și mai strânsă prietănia dintre cele două popoare frăține.

Deputații județului Alba-inferioară. Abrud: Dr. Octavian Prie, profesor. Aiud: Dr. Zaharie Muntean, avocat. Alba-Iulia: Dr. Iuliu Maniu, ministru. Blaj: Dr. Alexandru Nicolescu, canonic. Ighiu: Dr. Alexandru Vaida-Voevod, ministru. Ocna-Sibiului: Eugen Goga, gazetar. Uioara: Dr. Ioan Coltor, profesor. Vințul-de-jos: Dr. Ionel Pop, avocat.

Senatori: Alba-Iulia: Ioan Teculescu, protopop. Blaj: Dr. Izidor Marcu, canonic.

Intre orfani.

Cum trăiesc orfanii de războiu în Blaj.

După mocneala și bura rece de ieri și de alaltăieri, astăzi a dat iarăși un soare cald și dulce, încât par că au mai răsărit o leacă și pasările de pe la streșini, cari se îngroziseră și ele de sosirea prea repede a toamnei cutropitoare. În aier joacă roiuri de musculițe sprintene și, de prin curți, răsună glasuri vesele de copilași...

Duioșia și farmecul acestei blânde după-miezi m'au dus la casa de milostenie creștină a Blajului, la *Caminul orfanilor*. Această casă nu e greu de găsit; în fața mănăstirii, la stânga, nu departe de castelul mitropolitan, e o casă albă, mică la vedere, dar atrăgătoare și largă, cu poarta veșnic deschisă, ca brațele cuprinzătoare ale unei mame miloase: *aici e orfelinatul din Blaj!*

Copii mi-au fost dragi întotdeauna și mi-se încălzește sufletul când îi văd. Însă de data asta, aici, unde știu că voi vedea numai copilași năpăstuiți de război, mi-se strânge inima și mă cutremur de durere adâncă.

...Iată, o curte mare, destul de largă, care se întinde până departe într'un fund de grădină pe sub ramurile unui nuc bătrân. La dreapta și la stânga uși de chilii, un pridvar înalt, cu stâlpi, un gârliciu de pivniță, cămări, șoapre și alte rânduieli gospodărești. Pe lângă pereți sunt lăvicioare lungi, iar mai departe, în ogradă, pe de laturi, copăcei răsturnați, ca să aibă copilașii unde să șadă după clipele lor de scurdălnicie copilărească... Curtea asta e matca orfanilor, aici mișună ei ca mămăruțele în zilele cu soare. Aici se joacă și se hârjonesc. De aici se respiră ei la culcare, cete-cete, pe în casele menite, și aici li-se gătește mâncarea, în oalele forlotoare ale culinei.

Acum, după amiază, pe la ceasurile 3 cei mai mulți nu sunt acasă, că

Încă n'au venit dela școală.

Să-i vedeți cum pleacă! Un capăt de șireag a ieșit din piață spre Ulița Plăcintelor, iar coada rândului încă n'a răzbit pe poartă... Ei umblă la școala de stat din Ulița cea lungă. Alții mai marișori învață în gimnaz, iar fetițele la școala cea de fete. Toți au tăblițe și cărți, condeie și plivase, de-ți vine să-i sorbi de draguți ce sânt! Merg și vin frumos în șiruri închiegate, nu sar, nu aleargă, nici nu se bat, ca școlarii cei desmățați, ci pășesc sfidnici și cu cuvință, ca nește porumbei blânzi.

Cei mișitei se joacă

pe aria ogrăzii, sar și bat călușei de nule. Unu, cu capul gol, cu cămășuță lungă, se tot învârte pe lângă ușa culinii și pândeste oja. Spune, că îl cheamă »Viptor«, e din Bălgăr și-i »pace« (place) la Blaj. Altul cu pălărie rotundă, împănată, cu opincuțe gurguiate, a lungă un cerc de ciubăr și nu-i ajunge lărgimea grădinii: nu-l pot opri nici de cum să steie de vorbă cu mine, râde și face mare țărăboi cu roata lui, căreia-i zice »bițică!«. E un strengăraș din Ohaba, plin de voie și de sănătate.

Colo, lângă pitărie, sub perete, șed mulți, și unii se uită la razele soarelui ca trauresc coperișul de țigle al casei, alții resc, cine știe ce, la sfârșele de lemn.

Deoparte stă gânditor un băștaș în haine negrești. Nu se uită nici la drapta nărilor, stânga. Pare un filozof adâncit în frământuri.

Mă apropiu de el și-l întreb

— De unde ești, măi dragule repede,

Copilașul tresare și mi-răs bucuros de întrebare.

— Eu sânt dela țușă!

— Dela tușă? — cerc eu a mă dumiri...
— El nu are părinți, nici tată, nici mamă, decât o mătușă — imi spune un alt orfan mai răsarit. Și nu știe, săracuțel, decât de tușă-sa.

Lângă un colț de perete zăresc o fetiță ca de șase anișori. Are rochiuță de carton, un «lecru» de flanelă și nește cizmuțe scaldiate. Stă cu capul în pământ, cu degetele scaldiate. Pare că plânge. Lângă ea stă un copil mai mărișor, încălțat cu opinci mari, de căpătat se vede, și cu o pălărie lată, cum se poartă spre Murăș, pe la Vama sacă. Își ține mâinile în buzunarul elichinei și se uită cu sfială și cu teamă în jur. E fratele fetiței, fără îndoială. Trebuie că au sosit numai astăzi.

Fetița suspină și își înneacă sughițele de plâns.

— De ce plângi, scumpă?

— Plâng că mi urât.

— Păi cum te chiamă?

— Da Fira mă chiamă.

— De unde ești?

— Da din Turdaș.

— Și nu-ți place în Blaj, că doar' uite

că copiii sânt aici. Vrei poate să te duci acasă?

— Ba imi place, da numa' azi am vint și mi urât... Acasă nu mă duc, că noi n'avem casă. Casa noastră-i pustie. Noi nici vatră nu mai avem, nici oală de mămăligă, că de când o murit și mama, ne-o ținut oamenii din sat. Și casa noastră-i goală. Aici îi bine și-mi place, da mi urât că numa' azi am vint... Măne mă dedau. De-ar veni numa' ziua de mâne.

...O prind de bărbie ș-o mângâi. Mă privește mai cu pricinie și-și șterge ochii cu colțul năfrămii. Se mai înviează.

Fetițele sed în vecini.

Trec în curtea lor și le găsesc adunate împrejurul unei corfe cu crumpene. Le curăță de coajă. Unele sed pe scăunele, altele în picioare, altele buburuz. Sunt vesele toate și lucrează cu multă îngere de inimă.

— Ce lucrați, fetelor?

— Curățim crumpene pe mâne.

— Păi voi știți să curățiți?

— Știm. Uitați aici, că știm.

Și-am văzut că știu, că unele sunt mărișoare până la 14 ani chiar. Fete blânde, ascultătoare și cumini. Toate au în ochi duioșia și durerea copiilor fără părinți.

Lângă corfă vad o scântie de copilă îmbrobodită îndărăt ca fetele celea mari, cu mâncile sufocate, cu obrăjorii numai cât pumnul, cu gurița zimbitoare. Ține și ea în mână o crumpă aproape cât ea de mare, pe care toată o hălcește așa o curăță de tare. Ochii îi strălucesc ca două mărgele. Un boboc de fetiță, frumoasă și isteată cum rar am mai văzut.

— Pe tine cum te chiamă, leliță harnică?

— Pe mine mă chiamă Silvia!

...Silvia! Cu atâta dulceață își spune numele încât îți vine s-o îmbrățișezi de scumpă te-i. E de pe la Teiuș și mai are două surori în orfelinat.

Dragălas boboc orfan Silvia asta!

Orfanii de preoți.

În altă curte mai departe sunt așezați orfanii de preoți. Copilași mai mărișori, cari umplu la gimnaz. Imbrăcați mai cu grijă, se vede că ei au văzut acasă zile bune odată, sub ochii părinților iubitori. Bine le merge și aici, foarte bine, însă le lipsește căldura sânelui părintesc, de care bieții orfani, ori cât de bine ar fi îngrijii, totuși nu mai pot avea parte.

Intreb de nume pe cel dintâi care-mi iese în cale.

— Cum te chiamă, copilaș dragă?

— Niculiță Vescan din Șutu.

La- auzul acestui nume tresar, căci mă străpunge o amintire.

Intreb pe altul.

— Longin Corcheș din Bucium.

Altă suliță de durere imi străbate inima. Îi prind de mână pe amândoi și mă uit vreme îndelungată la fețele lor copilărești. Cel dintâi are ochi blânzi, potoliți. Al doilea e vioiu și plin de imbujorare. În tâmpile îi svâcnește sângele cu putere.

Închid o clipă ochii și mă cobor în împărăția apusă a copilăriei mele.

— Da, da, seamănă amândoi...

Îi las de mână și ies afară cu grabă, căci mă podidesc lacrimile. Ei sunt orfanii foștilor mei prietini și colegi de școală, a preoților Vescan și Corcheș... Mă duc, căci jalea imi zguduie întreagă ființa.

La masa orfanilor.

În curtea cea mare e zarvă mare. Se apropie cina. Badea Vasile, tata orfanilor, aduce din cămară corfa cu porțile de pâne. Prin odăi, pe mesele curate de brad aburește zama în blidișele.

Orfanii se răscolesc din toate unghiurile și dau năvală la mâncare ca pușorii alor câteva zeci de cloște la aria cu grăunțe. Dar nu se ating de linguri, nici de pâne până când nu-și împreună cu toții mânuțele și zic rugăciunea: »Tatăl nostru carele ești în cer...«

O, ce sfântă, ce înălțătoare e această rugăciune a gurilor de orfani!

Apoi, s'auziți cum sună celea linguri și cum hăpăiesc celea gurițe flămânde. Și pe urmă cum se satură toate și se potolesc, ca multumile celea din pustie, indestulate de minunea dumnezeiască a Domnului Hristos.

...Nici un ceas nu mai trece și orfelinatul se învalie în tăcerea nopții. Copilașii s'au strecurat la paturile lor și adorm curând, vișând poate zilele bune când își plecau capșoarele fragede la sânul părinților dragi.

Dorm orfanii și adoarme în curând și Blajul, stângându-și luminile. Una singură mai stăruie, luminând frământările marelui părinte al orfanilor, care nici noaptea nu înceată până târziu să se cuprindă cu soarta lor de copilași oropsii:

E lumina Mitropolitului Vasile...

A. Melin.

Alegerile de deputați.

Suntem trecuți peste cele dintâi alegeri de deputați din România Mare. Din știrile sosite până la încheierea gazetei noastre știm numai numărul deputaților aleși — și astfel putem să dăm cetitorilor noștri o icoană a noului Parlament al României Mari, în felul cum el va fi alcătuit: *Vechiul Regat* are 247 deputați — *Ardealul* și *Banatul* 205, *Basarabia* 90, *Bucovina* 26.

Impărțiți după partide: *Liberalii* din vechiul Regat au aleși: 110 deputați. *Țărăniștii* din vechiul Regat au: 75 deputați. *Naționaliștii democrați* ai prof. N. Iorga și A. C. Cuza au 20 deputați. *Independenții* sunt 21. *Socialiștii* sunt 7. *Ardealul* are 180 deputați aleși ai partidului național și ceilalți sunt sași, șvabi și sâci. Mai avem 2 deputați țărăniști și în Banat câțiva «unioniști». În *Basarabia* toți aleșii sunt ai partidului țărănesc, iar în *Bucovina* ai partidului «democrat al Unității».

Dumnezeu să le ajute să fie spre binele și fericirea poporului românesc, cari i-a ales și i-a trimis ca reprezentanți ai lui în parlamentul României Mari. Trăiască întru mulți ani cei dintâi aleși ai României Mari!

Adunarea săsească din Sighișoara.

— Sașii se simt bine în România Mare. —

În zilele de 5 și 6 Noemvrie, anul curgător, Sașii din Ardeal au ținut o adunare la Sighișoara, în care fruntașii lor au desbătut o seamă de fapte privitoare la poporul săsesc. Adunarea s'a ținut în casa orașului, împodobită frumos cu verdeață și cu chipurile Regelui și a Reginei. Cea dintâi cuvântare au rostit-o în cinstea Majestății Sale Regelui Ferdinand și a Familiei regale.

Unul dintre fruntașii Sașilor a spus, că hotărârea luată în adunarea dela Mediaș, în care Sașii au declarat că se socotesc cetățeni ai României Mari, a fost o hotărâre foarte fericită și înțeleaptă. Altul, dl Lutz Korodi, a tălmăcit bucuria Sașilor pentru căderea Ungariei, care a apăsât totdeauna foarte greu popoarele nemaghiare.

Erau de față și Sașii socialiști, cari au declarat, că ei încă se simt foarte bine în România mare și nu vreau să știe de socialiștii internaționali, adecă aceia cărora nu le trebuie nici o țară.

La urmă adunarea a hotărât, că, după ce Sașii locuiesc într-o țară rânduită, care se cărmuiește după legi și după drept, Consiliul Național Săsesc (Sfatul lor cărmuitor) încetează cu ziua de atunci.

Alegerea dela Sângeorz-Pădureni.

În cercul de alegere dela Sângeorz-Pădureni, precum scriam într'unul din numerele noastre trecute, înaintea zilei de votare stăteau față în față candidatul oficial al Partidului nostru național și preotul Muică din Sângeorz, că contracandidat. În clipele din urmă părintele Muică, fiind însuși membru al Partidului nostru național, s'a retras candidatura. Astfel, nemai fiind lipsă de votare, a fost declarat ales d. Alexandru Lupeanu, profesor și publicist, redactorul nostru.

Wilson s'a săturat de politică. *Wilson cel cu gură mare, după ce s'a arătat în vorbă apostolul libertății popoarelor, iar în faptă s'a lăsat să fie băgat în buzunar de către bogdăanii Americii, acum trimite vorbă în lume, că s'a săturat de politică și trece la penzie... Spune, că vrea să mai meargă odată în casa cea albă (casa fărîi) din Washington, să fie de față încă la o adunare, apoi își dă mulțămila. Nebunul, care îl cuprinsese, spun veștile că i-ar fi trecut.*

Noi Românii nu avem cuvânt să ne supărăm prea tare de această hotărâre a lui, fiindcă ne ne-a prea fost omul. Facă-și voia, cât mai curând...

Nemții din Basarabia pe lângă România. Locuitorii germani ai Basarabiei au ținut în ziua de 28 Octomvriei o adunare, la care au luat parte trimișii tuturor satelor, în frunte cu preoții și învățătorii lor și au votat o hotărâre, în care declară, că primesc unirea cu România și lucrul acesta l-au făcut cunoscut conferenței de pace. Totodată au hotărât, că iau parte la alegerile pentru adunarea deputaților, socotindu-se prin aceasta cetățeni ai României.

Acelaș lucru l-au hotărât și evreii din Basarabia.

Prin urmare, cei câțiva Ruși din Basarabia și un Neam tot de acolo, cari bat calea mînzului pe la Paris, vrînd să protesteze în potruva unirii Basarabiei cu România nu au în numele cui să-și mai răcească gurile...

Armata Ceho-Slovacă. Ceho-Slovacii au hotărât să-și țina și în timp de pace o armată de 110,255 soldați și 9000 ofițeri, cheltuind la an pentru susținerea ei 1 miliard și 304 milioane.

ȘTIRI.

Cântece.

Frunzuță de iazomie
Nimeni dorul nu mi-l știe!
De suspin, de îmi petrec,
De ca floarea vestețesc,
Și nu am în astă lume
Dorul jalea cui i-o spune,
Că pe cine-ași fi avut
M'a lăsat și m'a perdut,
Și pe cine-aș mai avea
Este-o mândră frumoșea
Dar azi m'a lăsat și ea!

Frunză verde sulină
Mândra plânge și suspină
Că pier florile în grădină.
— Mândră nu mai suspină,
Nici lacrimi nu mai vărsă,
C'asai și iubirea noastră:
Floare vestedă și moartă
Și pe ea n'o plânge nime
Decât umbrele senine,
Decât vânturile reci
Printre ramurile seci,
De cât foile-arămii
Ce cad vestede... pustii —
Și tu nici că te gândești
Câte doruri ofilești!..

S. Aiudeanul

— M. Sa Regina Maria în Italia.

Maiestatea Sa Regina noastră Maria a sosit în Italia, la Florența, de unde va trece prin San Rosore, ca să se întâlnească cu Familia regală italiană.

— **Solomonar...** Un francez învățat cu numele Bandonin, după multă bătaie de cap a izbutit să stoarcă ploaie dintr'un nor, cu ajutorul unui meu de hârtie. Prin sfoara smeului său, francezul a turburat electricitatea norului, în urma căreia turburări norul s'a scuturat și a dat o ploaie de câteva ceasuri. — Iată dar cel dintâi solomonar, care într'adevăr a reușit să aducă ploaie și încă nu prin boscoane, ci prin puterea științei și a învățaturii, ceea ce e lucru curat și bun. Acelaș lucru se lăudase mai anii trecuți, că l-ar putea face un inginer ungur cu numele Vozáry, dar pe urmă s'a dovedit că nu avea încă destulă putere în știința de care se legase.

Bolșevicii se dau de minciună. Bolșevicii fac tărăboiu mare în țările streine printre muncitori, mai ales de fabrici, ca să ceară reducerea oarelor de lucru la 8 ore pe zi. Dar pe când asmuță pe lucrătorii streini, la ei acasă aduc lege, că fiecare e dator să muncească 12 ore la zi.

— **Darul oierilor din părțile Sălistei pentru studenții din Cluj.** Pentru ajutorarea tinerilor săraci dela școlile celea mari din Cluj au făcut câțiva mărgineni oieri, întorși de curând din Crimeea (Rusia), unde erau duși cu turmele lor de mulți ani, — un dar împărătesc, anume: o sută de mii de ruble! Atâta au dat bravii mărgineni din averea lor adunată cu trudă, vrând să ajute și danșii în chipul acestor înaintarea neamului în învățatură.

— **Balena lăută drept submarin.** Valurile Oceanului Atlantic au aruncat la țărmuri Belgiei stărvul unei balene de o mărime cumplită. Cetitorii noștri vor fi auzit, că balena este un soi de pește, care trăiește în mările dela Miazănoapte și este cea mai mare făptură de pe lume. Sunt balene mari cât dealurile. Balena de care vorbim eră moartă și avea trupul tot găurit de gloanțe și de ghiulele de tun. Se vede, că balena pe timpul rășholului a fost luată drept corabie de oțel, care umblă pe sub apă și luată la țintă de către vapoarele înarmate.

— **Inchiderea școlilor din Budapesta.** Cu ziua de 1 Noemvrie toate școlile din capitala Ungariei sunt închise, pe timp nehotărât, fiindcă nu sunt nici cărbuni, nici lemne, pentru a le putea încălzi.

— **Dela alegeri.** Intr'un cerc, în care între alegători erau și săcui, învățați eu alegerile ungu-rești de pe vremea „papricașului“, nefiind decât un singur candidat, cel oficial al partidului național, a fost declarat ales acesta. Președintele a publicat hotărîrea și le-a spus alegătorilor, că alegerea s'a isprăvit, pot să se depărteze la ale sale.

Săcuii tot nu mai plecau.

— **Mozsi băcsi,** s'a isprăvit, acum puteți merge acasă, că deputat este. Gata alegerea!

— Încă nu-i gata, mă rog. Mai este ceva...

— Ce să mai fie?

— Tîgările și papricașu'...

— **Qho,** a trecut baba cu colacii, Mozsi băcsi. În România mare nu-i „papricaș“, nici „guba szivar“... ca pe vremea lui Tisa!

— **Slovacii pentru Unirea cu România.**

Nu e vorba de slovaci din Țara slovească, pentru că aceștia s'au unit cu Cehii. Dar e vorba de cele câteva sate și orașe slovești din Ungaria, cari locuiesc la marginea cea mai apuseană a țării noastre. Pe aceștia, după cum se svonește Sfatul Păcii a hotărît să-i alăture Ungariei

Frunțașii lor însă aleși acum deputați, cu numele George Arabovki și Pavel Veselki, au trimis o scrisoare la pomenitul Sfat al Păcii, în care în numele poporului sloveșesc din județele Bichiș și Ciongrad, cer să fie alipiți la România. Pe temeiul acestei cereri se prea poate, că la urma urmelor vom primi și ținutul locuit de ei.

— **Invalizii plătesc pe tren prețul jumătate.** Invalizii de război, adică soldații, cari s'au întors dela bătaie cu vre-o slăbiciune trupească, cu vre-o mână rănită sau cu vre-un picior tăiat, ori cu vre-o altă neputință statornică, au dreptul să călătorească pe tren, plătind numai prețul de jumătate al biletului întreg. Fără îndoială, pentru că să li-se recunoască această înlesnire, trebuie să aibă asupra lor scrisoare în regulă dela spital sau dela comanda cătănească.

— **Osândiți pentru arme.** Curtea marțială a Corpului VI. de armată a osândit pe ungurul Halász Dezső din Oradea-mare la un an închisoare, pentru că s'au găsit la dânsul, împotriva opreliștei, o pușcă de vânat, o pușcă militară și 75 cartușe; pe Nagy Ferenc din Hegyköldobogy pentru un revolver la un an și 500 lei pedeapsă; pe Rácz Mihail din Techea pentru 3 patroane de dinamită, 18 capse și un șinor cu praf, la o lună închisoare.

— **Ciumă în Constantinopol.** În Constantinopol, precum și în alte orașe ale Turciei din Asia-mică, s'a ivit ciuma, care a început să secere multe vieți. Din această pricină granițele de către răsărit și miazăzi ale României, au primit porunci să fie cu multă grijă la trecerea călătorilor, cari vin din Turcia. Aceștia sunt supuși la o supraveghiere aspră înainte de ce ar intra în țară la noi.

În aceeaș vreme se vestește, că în Polonia a izbucnit holera și bănuie în orașele Stry și Lodz. Granița Bucovinei de către Polonia a fost închisă, lăsându-se slobodă trecerea numai prin Neplodcauf.

— **Protopopul Gheorghe Bărbat.** Marți în 11 Noemvrie la orele 7 dimineața a repausat în Domnul, după lungi și grele suferințe, parohul și protopopul Blajului, Părintele Gheorghe Bărbat, asesor conzitorial, în al 61-lea an al vieții și al 36-lea al preoției. Înmemorarea răposatului se face astăzi, Joi în 13 Noemvrie, la ceasurile 2 după amiază.

— **Cinematograf în Blaj.** Acum toamna și iarna serile sunt lungi peste măsură și omul iasă bucuros să mai vadă ceva, vre-o arătare cu chipuri luminoase de cinematograf, dacă are unde. Cinematograful, când e condus de mâni bune, cinstite, e un bun prilej de petrecere curată, folositoare, din care chiar poți să înveți multe lucruri. De acest gând a fost condusă o însoțire nouă, românească, de aici din Blaj, care de vre-o două săptămâni a pornit în sala cea mare dela otelul „Univers“, un cinematograf sub numele de „Electra“, dând câte două reprezentații pe săptămână, Joia și Duminica. Reprezentațiile se încep la ceasurile 5 și 8 seara. Mașinile acestui cinematograf lucrează tot mai bine și chipurile sunt bine alese. — Ne bucurăm, că avem în Blaj cun așezământ românesc mai mult.

Vechi și noui.

— **»Maj incet fetițe,** nu grăbiți, că prea începe îmbătrânii. Cum purtați voi secerea a-ți gata într-o săptămână dela Nistru pân' la Tisa, ba a-ți putea tăia un codru de grâu și de dincolo dela Bozdovici și să-i pagubă să mai bage pâinea în gură așa oamenii.

Fetele începură a rade în gura mare — **»Maj Costa** se simți cam atins și zise cam ridicat:

— **»Cu voi cine mai iese la cale.** Tinerețe nebunețe, și-apoi sunteți cu cercei la urechi și pace. Ori doar iar am greșit vorba de vă umflă așa tare răsul?

— **»Greșit zău moșule,** îi răspunsă și septe deodată. Dta la bolșevici le-ai zis bozdovici.

— **»Că doar tot una-i numai la mine** nu se învârte limba așa bine, ca la voi. A rămas ici-colo locul gol printre dinți și-acu când dau să vorbesc limba mai rătăcește pe acolo.

— **»Apoi fie și bozdovici moșule.** Dtaie și-o ier-tăm, că nu ai fost la școală și învățată limba după mlaia nu după carte.

— **»Văd că sunteți ascuțiți la limbă și nu ieșiți** proaste nici din școală, dar cu mine tot nu puteți ținea voi vorbă lungă, că sunt copil bătrân și știu din păjanie mai mult decât voi din carte.

Dacă n'am avut noroc să învăț carte tot am prins ceva în bostan, că am fost pe vremi și eu la slujba împăratului. M'a învățat neamtu prin lume cum învăța mămăliga'n oală de nici nu mai știam încă trau e pământul țării mele. Ajuns-am să stăm față cu praisu pe la Cănecreț (Königrätz), că el tot a cănelui a fost. Dusu-m'a și jos la mândra Italia, unde am văzut oraș zidit pe apă, fost-am și pe mări urde nu mai vezi sămânță de pământ ci numai tot apă cât poți cuprinde cu ochii. Acolo soarele în apă și bagă și din apă iasă poate d'ala-i el așa frumos totdeauna. — Hm! Neamtu ăla tot a fost învățat și atunci, că avea puști mai bune decât noi, apoi doi el a făcut și ceasul cu cuc de care nu s'o mai pomenit de când îi porcul cu coadă. Eu precum acum pe urmă a făcut niște tunuri de să întinzi călțat, îmbrăcat în ele. Pe urmă însă nici el n'o scosese la cale cu socoata, ca eu la școală. Avură frații nu știu de Foch, care io fript și io pârilit pe nemul de le-o fi de vecinică pămîntre. Am știut, că așa să pătească neamtu de când a prins mîna cuturci. El s'a ortăcit cu păgânii, ca să bată pe creștini, da oricât s'a înălțat pe urmă tot a picat, că Dumnezeu nu lasă să crească copacii până în ceriu. Nu-i vorba îi bună învățatura dar numai dacă ai pe lângă ea și credința. Dacă îți folosești învățatura numai, ca să înveseli pe alții și se faci rele atunci mai bine să fi rămas prost, că tot e lucru mai cinstit să fi prost și cu Dumnezeu decât învățat și fără Dumnezeu.

— **»Să trăiești moșule** îți mulțumim de sfat!

— **»Apoi de sfat să mai poate dar de lucru** e mult, că am slăbit în pai. Am trăit tot rău dela leagăn. Am avut o mamă mașteră și nu am mai văzut nici un bine dela ea. Dar voi, voi cred, că veți trăi zile mai senine. Voi acum sunteți la sânul mamei voastre.

Lucrați, vă rugați și ve-ți fi fericiți.

Tîrnova.

Iuliu L. Pop.

Impotriva răspândirilor de știri.

1. **Vor fi considerați ca infractori:**
a) **Acei cari fără rea credință prin localuri publice gări, trenuri, pe străzi etc., vor comunica colporta, comentă în orice chip, știri fie adevărate, fie imaginare, sau păreri relative la operațiunile de războiu, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare sau orice chestiune privitoare la armata română.**

2. **Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 Lei.**

Când faptele de mai sus se vor săvârși în scopul de a spiona, sau traduce se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare în timp de războiu.

Număr cenzurat de Iuliu Major.